

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Коефіцієнт детермінації складає 0,1796, що дає можливість зробити висновок, про незначущість отриманої залежності.

Розрахований нами прогноз незалежної змінної (соціальні інвестиції Групи) представлено на рис. 1.

Отримана функція прогнозу соціальних інвестицій Групи підтверджує наявність тісного зв'язку з показником виторгу компанії.

Логарифмічна функція прогнозу дає можливість очікувати масштаби соціальних інвестицій групи у післякризовий період на рівні 60 млн. дол. США.

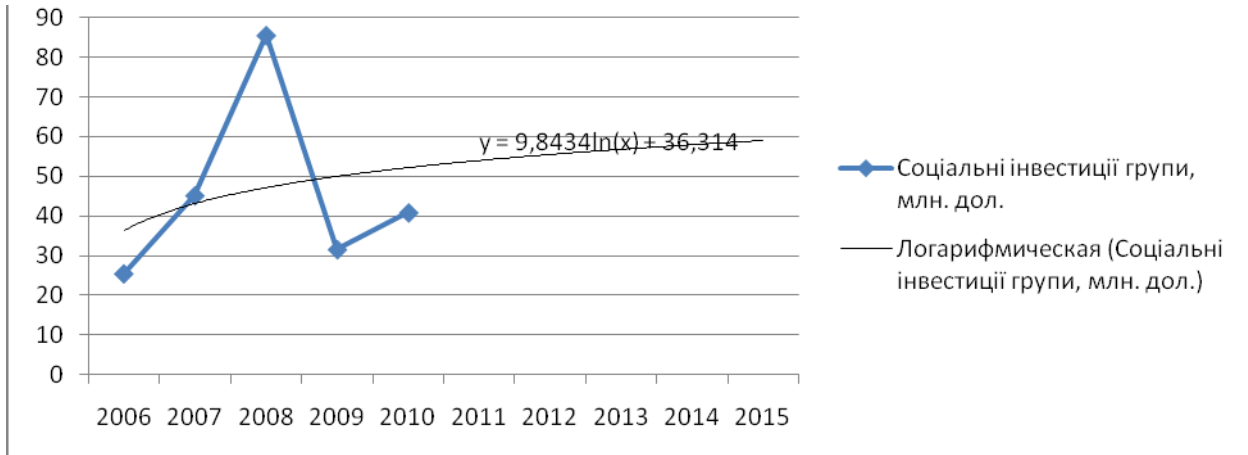

Рис. 1. Прогноз соціальних інвестицій групи «СКМ» на 2015 р.

Таким чином, проведений аналіз свідчить про відсутність прямого зв'язку програм КСВ компанії «СКМ» та фінансового показника результативності діяльності Групи через пролонгований та опосередкований вплив даних проектів на створення позитивного іміджу компанії перед всіма групами стейкхолдерів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Delmon J. Private Sector Investment in Infrastructure: Project Finance, PPP Projects and Risk. The World Bank and Kluwer Law International. 2009. P. 7.
2. Report to Congress on Public-Private Partnerships. US Department of Transportation. 2004. P. 10.
3. Green Paper on Public-Private Partnerships and Community Law on Public Contracts and Concessions. Brussels. 30.04.2004. P. 3.
4. Public Private Partnerships — the Government's Approach. London. The Stationary Office. 2000. P. 6.
5. <http://www.scm.com.ua/>

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇН

Жнакіна Е.Г., к.е.н., доцент кафедри фундаментальних економічних дисциплін Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»

Жнакіна Е.Г. Механізм державної підтримки формування інноваційного потенціалу країн.

У статті досліджено теоретичні і практичні аспекти формування інноваційного потенціалу країн щодо підвищення їх міжнародної конкурентоспроможності. Визначена роль інноваційного потенціалу у системі формування міжнародної конкурентоспроможності країни. Удосконалено механізм державної підтримки формування інноваційного потенціалу країни на макро-, мезо- та мікрорівнях. Обґрунтовано, що негативні тенденції, які склалися в інноваційній сфері, потребують гнучких підходів до формування інноваційної політики та правового регулювання інновацій на всіх етапах їх життєвого циклу й на всіх рівнях. Національна інноваційна політика має бути тісно пов'язана з інноваційною політикою на регіональному рівні. Доведено, що реалізація інноваційних стратегій на мікрорівні здійснює різноманітний за силою, інтенсивністю та напрямком дії вплив на міжнародну конкурентоспроможність підприємств.

Ключові слова: міжнародна конкурентоспроможність, інновації, інноваційний потенціал, інноваційна діяльність, інноваційний процес, інноваційна політика, національна інноваційна система, інноваційна модель розвитку.

Жнакіна Э.Г. Механизм государственной поддержки формирования инновационного потенциала стран.

Статья посвящена исследованию теоретических и практических аспектов формирования инновационного потенциала стран относительно повышения их международной конкурентоспособности. Предложен механизм государственной поддержки формирования инновационного потенциала страны на макро-, мезо- и микроуровнях. Обосновано, что негативные тенденции в инновационной сфере требуют гибких подходов к формированию инновационной политики и правового регулирования инноваций на всех этапах их жизненного цикла и на всех уровнях. Национальная инновационная политика должна быть тесно связана с инновационной политикой на региональном уровне. Доказано, что реализация инновационных стратегий на микроуровне оказывает влияние на международную конкурентоспособность предприятий.

Ключевые слова: международная конкурентоспособность, инновации, инновационный потенциал, инновационная деятельность, инновационный процесс, инновационная политика, национальная инновационная система, инновационная модель развития.

Zhnakina E.G. The mechanism of the state support in terms of formation of the innovative potential of the countries.

This work deals with the research of theoretical and practical aspects of the formation of the innovative potential of the countries within the context of their rising international competitiveness. The mechanism of the state support in terms of formation of the innovative potential of the country at macrolevel, mesolevel and microlevel are outlined. It is grounded that the negative trends emerged in the innovation field require flexible approaches to the formation of innovation policy and legal regulation of innovations at all stages of their life cycle as well as at all levels. The national innovation policy should be closely related to the innovation policy at the regional level. It is proved that the implementation of innovative strategies at the micro-level has a varied in strength, intensity and direction impact on the international competitiveness of the enterprises.

Key words: international competitiveness, innovations, innovative potential, innovative activities, innovative process, innovative policy, national innovative system, innovative development model.

Постановка проблеми. Інноваційна модель економічного розвитку, створена на основі національних інноваційних систем та

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

міжнародного співробітництва, забезпечує країнам якісне економічне зростання та сприяє підвищенню їх міжнародної конкурентоспроможності. Створення інноваційної продукції стає одним із головних критеріїв визначення міжнародної конкурентоспроможності підприємства, а інноваційний тип економічного розвитку країни – тим фундаментом, який визначає економічну міць країни та її перспективи на світовому ринку. В сучасних умовах економічного розвитку підвищення міжнародної конкурентоспроможності країн визначається наявністю потужного інноваційного потенціалу. Тому стратегічним пріоритетом України у контексті забезпечення міжнародної конкурентоспроможності є опанування інноваційної моделі економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретичних основ конкуренції, її сучасних форм, міжнародного конкурентного середовища, аналіз причин і умов виникнення конкурентних переваг здійснено зарубіжними вченими: П.Кругманом, В.Леонтьєвим, С.Ліндером, А.Маршаллом, Дж.Мілем, Р.Нельсоном, Б.Оліном, М.Познером, М.Портером, Д.Рікардо, Дж.Робінсоном, П.Самуельсоном, А.Смітом, Р.Фатхутдіновим, Ф.Хайском, Е.Хекшером, Дж.Хіксом, А.Чандлером, Е.Чемберліном, Й.Шумпетером, О.Юдановим. Дослідженню проблематики і розвитку інновацій у світовому господарстві присвячено роботи Х.Барнета, Л.Бляхмана, Д.Брайта, Е.Денісона, Б.Санто, Р.Солоу, Б.Твісса, Е.Тоффлера, В.Хартмана та інших.

Проблеми забезпечення міжнародної конкурентоспроможності країн досліджуються в роботах вітчизняних учених-економістів: Л.Антонюк, О.Білоруса, В.Будкіна, І.Бураковського, А.Гальчинського, В.Гейця, Б.Губського, Д.Лук'яненка, Ю.Макогона, С.Мочерного, В.Новицького, Т.Орехової, Ю.Пахомова, В.Семиноженка, В.Сіденка, С.Сіденка, А.Філіпенка. Питання необхідності підвищення інноваційної активності досліджуються також в роботах Г.Андрощука, Н.Гончарової, С.Кацури, А.Мокія, І.Павленко, А.Поручника, О.Степанова, М.Туган-Барановського, В.Чужикова, О.Швиданенка та інших.

Разом із тим процес формування інноваційного потенціалу країн у контексті підвищення їх міжнародної конкурентоспроможності потребує подальшого дослідження щодо виявлення головних тенденцій і закономірностей розвитку країн.

Метою статті є удосконалення механізму державної підтримки формування інноваційного потенціалу країни на макро-, мезо- та мікрорівнях.

Результати дослідження. На основі систематизації етапів розвитку сучасної теорії інноваційної діяльності та існуючих визначень ключових категорій дослідження процесу формування інноваційного потенціалу країн у роботах видатних учених-економістів під інноваціями запропоновано розуміти результати взаємодії у науково-технічній, економічній, організаційній та соціальній сферах у формі нових продуктів, технологій, організаційно-технічних та соціально-економічних рішень, наслідком впровадження яких має бути отримання якісних змін у конкурентних перевагах на внутрішніх та зовнішніх ринках.

У Законі України «Про інноваційну діяльність» [2] під інноваційною діяльністю розуміється діяльність, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг.

Погоджуємося з думкою учених А. Поручника, Л. Антонюк, які вважають, що інноваційні процеси можна трактувати як сукупність безперервно виникаючих якісно нових, прогресивних у технологічному відношенні явищ, що забезпечують зміну поколінь техніки і технологій, а тривають вони від зародження ідеї до її комерційної реалізації. Інноваційні процеси охоплюють увесь комплекс відносин: виробництво, обмін, споживання [10].

Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [1] визначає інноваційний потенціал як сукупність науково-технологічних, фінансово-економічних, виробничих, соціальних та культурно-освітніх можливостей підприємства (галузі, регіону, країни), необхідних для забезпечення інноваційного розвитку. До них можна віднести: технологічні розробки; конструкторські проекти; дослідні зразки нової продукції; серійні партії нової продукції; висококваліфікованих працівників і інше.

Інноваційно-сильним вважається підприємство, що володіє повною мірою науковим та виробничо-технічним потенціалом, до якого належать:

- кваліфіковані наукові кадри;
- матеріально-технічне забезпечення, що значно впливає на рівень науково-технічних рішень, а також строки створення й освоєння нововведення;
- інформаційно-методичне забезпечення;
- організаційне забезпечення.

Реалізація інноваційного потенціалу визначає рівень розвитку інноваційної діяльності підприємства, регіону, країни.

Що стосується поняття «потенціал», то його можна розглядати у двох ракурсах: як ресурси, що є в наявності й можуть бути використані для досягнення певної мети та як можливості окремої особи, суспільства, держави в цілому у певній сфері [11, с.14]. Поєднання визначень двох понять «потенціал» та «інновації» дає нам можливість трактувати інноваційний потенціал країни як сукупність науково-технічних, організаційних, економічних, соціальних ресурсів країни, а також можливостей їх ефективного використання, результатом чого є створення інновацій з метою забезпечення міжнародної конкурентоспроможності країни.

Розуміння категорій «інновації», «інноваційна діяльність», «інноваційний процес», «інноваційний потенціал» дозволить вирішити низку важливих завдань, а саме: на мікрорівні – побудувати стратегію інноваційного розвитку підприємства, механізми й організаційні форми його управління з метою реалізації інновацій; на макрорівні – створити стратегію інноваційного розвитку країни з метою ефективного використання існуючих і пошуку нових джерел фінансування інновацій.

В Україні актуальність вивчення та розуміння всіх аспектів інноваційної сфери останнім часом значно зростає в зв'язку з проголошенням інноваційної моделі розвитку економіки основою нового стратегічного курсу держави, який базується на активному використанні нових знань.

У Стратегії економічного та соціального розвитку України (2004-2015 рр.) «Шляхом Європейської інтеграції» відзначається, що домінуючим для України повинна стати стратегія інноваційного розвитку, що ґрунтується на використанні стратегії нарощування інноваційного потенціалу на задалегідь визначених державою пріоритетних напрямках науково-технічного прогресу, при якій використовується власний інноваційний потенціал, залучаються іноземні вчені та конструктори, досягається інтеграція фундаментальної та прикладної науки [12, с. 115].

В Україні існують законодавчі та нормативно-правові документи, спрямовані на формування, розвиток та реалізацію інноваційного потенціалу країни, тобто правові засади розвитку інноваційних процесів сформовано.

Конкурентоспроможність національної економіки визначається темпами впровадження новітніх науково-технічних розробок, рівнем розвитку наукоємного виробництва, ефективністю та динамічністю інноваційних процесів. Сьогодні у забезпеченні економічного зростання більшості держав світу інноваційний розвиток відіграє провідну роль. Його підтримка на державному рівні здійснюється насамперед за допомогою визначення державних пріоритетів науково-технологічного розвитку, що дає змогу концентрувати фінансові та людські ресурси для реалізації конкурентних переваг вітчизняного науково-технологічного сектору та забезпечення прогресивних технологічних структурних зрушень в економіці.

На даний час інноваційну діяльність в Україні регулюють такі законодавчі акти: «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08.09.2011 р. №3715-VI [1], що визначає правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи пріоритетних напрямів інноваційної діяльності та їх реалізації в Україні, метою якого є забезпечення інноваційної моделі розвитку економіки шляхом концентрації ресурсів держави на пріоритетних напрямках науково-технічного оновлення виробництва, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках; «Про інноваційну діяльність» №40-IV від 04.07.2002 р. [2], що визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлює форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямований на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом.

Законом України «Про наукову і науково-технічну експертизу» №51/95-ВР від 10.02.1995 р. визначено загальні основи і принципи регулювання суспільних відносин у галузі організації та проведення наукової та науково-технічної експертизи з метою

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

забезпечення наукового обґрунтування структури і змісту пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки, наукових, науково-технічних, соціально-економічних, екологічних програм і проєктів, визначення напрямків науково-технічної діяльності, аналізу та оцінки ефективності використання науково-технічного потенціалу, результатів досліджень [3].

Правові та економічні засади запровадження та функціонування спеціального режиму інноваційної діяльності технологічних парків визначає Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» №991-XIV від 16.07.1999 р. [4]. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» №1977-XII від 13.12.1991 р. регулює правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку науково-технічної сфери, створює умови для наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку [5].

Загальнодержавна комплексна програма спрямована на запровадження моделі сталого економічного зростання вітчизняних підприємств шляхом удосконалення структури їх основного капіталу та інтенсивного інвестування високотехнологічного виробництва [6]. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 14.09.2006 р. №143-V визначає правові, економічні, організаційні та фінансові засади на забезпечення ефективного використання науково-технічного та інтелектуального потенціалу України, розширення міжнародного науково-технічного співробітництва у цій сфері [7].

Постановою Верховної Ради України №916-XIV від 13.07.1999 р. було прийнято Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України, що визначає пріоритетні напрямки науково-технологічного та інноваційного розвитку; фінансове забезпечення наукової та інноваційної діяльності; удосконалення управління в науково-технологічній та інноваційній сферах [8].

Виходячи із цього можна констатувати, що в країні нормативно-правових документів достатньо, але слабо працює механізм їх реалізації, відсутня комплексність та системність їх змісту, між окремими законодавчими і нормативними актами відсутній необхідний взаємозв'язок, не всі документи враховують специфіку сучасного етапу розвитку економіки, деякі положення законів не були виконані, інші потребують змін і доповнень.

В Україні до цього часу не знайшла достатнього розвитку інфраструктура фінансової підтримки науки та інноваційної діяльності. Ліквідовано Державний інноваційний фонд, відсутні фонди підтримки наукових ініціатив, фінансово-кредитні компанії та венчурні фонди. Існуюча податкова система в державі не стимулює залучення коштів комерційних банків і бізнесових структур на підтримку інноваційної діяльності.

Порівнюючи розвиток науки та інноваційної діяльності в Україні з тенденціями, що мають місце у США, Росії, країнах ЄС, Далекого Сходу, Південно-Східної Азії, слід відзначити, що Україна загрозовано наближається до стану відсталої держави. Неприпустимо затягується процес інституційних перетворень системи науково-технічного і кадрового забезпечення економіки України відповідно до умов світового ринку. Загрозливих масштабів набуло старіння наукових кадрів, критичної межі досягла зношеність парку наукового обладнання та матеріально-технічної бази науки, внаслідок чого наукова складова національної конкурентоспроможності неухильно знижується.

У той час, коли у всіх розвинутих державах спостерігається виразна переорієнтація державної політики на використання наукових знань як головного ресурсу економічного зростання, науково-технічний потенціал України доведений сьогодні до стану, за яким можуть статися незворотні зміни, що унеможливають його використання в інтересах інноваційного розвитку суспільства.

Закон України «Про інноваційну діяльність» передбачає, що основними принципами державної інноваційної політики є [2]:

- орієнтація на інноваційний шлях розвитку економіки України;
- визначення державних пріоритетів інноваційного розвитку;
- формування нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності;
- створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу;
- забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності;
- ефективне використання ринкових механізмів для сприяння інноваційній діяльності, підтримка підприємництва у науково-виробничій сфері;
- здійснення заходів на підтримку міжнародної науково-технологічної кооперації, трансферу технологій, захисту вітчизняної продукції на внутрішньому ринку та її просування на зовнішній ринок;
- фінансова підтримка, здійснення сприятливої кредитної, податкової і митної політики у сфері інноваційної діяльності;
- сприяння розвитку інноваційної інфраструктури;
- інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності;
- підготовка кадрів у сфері інноваційної діяльності.

Вплив інноваційного потенціалу на економіку країни має відбуватися шляхом узгодження інноваційної політики з науково-технічною, бюджетно-фінансовою, грошово-кредитною, промисловою та зовнішньоекономічною політикою за умови досягнення єдності інтересів та злагоджених взаємовідносин між суспільством, державою, владою, бізнесом, громадськими і науковими інституціями.

Указом Президента України від 29.11.2011 р. №1078/2011 створено Державне агентство з інвестицій та управління національними проєктами України, основними завданнями якого є [9]:

- 1) реалізація державної політики у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проєктами;
- 2) здійснення управління національними проєктами;
- 3) здійснення заходів, спрямованих на поліпшення інвестиційного іміджу України, та підтримка інвестиційного розвитку регіонів України.

«Національні проєкти» здійснюються за інноваційними технологіями та фактично народжують нові індустрії. На основі їх реалізації опрацьовуються нові принципи державного управління, а їх успіх стане основою для трансформації управлінських підходів у всій системі виконавчої влади.

На основі узагальнення наукових розробок та власних наукових результатів дослідження визначено, що важелями державної підтримки формування інноваційного потенціалу країн мають бути: акумулювання коштів на створення інновацій; координація та стимулювання інноваційної діяльності; удосконалення правової бази; кадрове забезпечення інноваційної діяльності; інституційне забезпечення інноваційних процесів.

Для зростання продуктивності праці, підвищення інноваційної активності підприємств, впровадження нових продуктів, технологій, методів організації та управління господарською діяльністю, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників на зовнішніх ринках, забезпечення стабільного економічного зростання необхідно впровадити систему заходів створення національної інноваційної системи, а саме:

- 1) побудувати інститути правового, фінансового, соціального характеру;
- 2) розвивати організаційно-фінансову та інноваційну інфраструктуру;
- 3) створити інформаційно-комунікаційні технології;
- 4) розвивати інноваційну культуру суспільства;
- 5) займатися підготовкою кадрів високої кваліфікації.

Отже, формування інноваційного потенціалу країн дедалі більше стає тим фундаментом, який визначає економічну міць країни та її перспективи на світовому ринку. Застосування механізму державної підтримки формування інноваційного потенціалу країни, що представлено на рис. 1, підключення до інноваційних процесів приватних капіталів та бізнесу мають забезпечити перехід вітчизняної економіки до нової моделі, заснованої на знаннях. Це єдино-можливий шлях швидкого і впевненого наближення України до групи розвинутих країн світу.

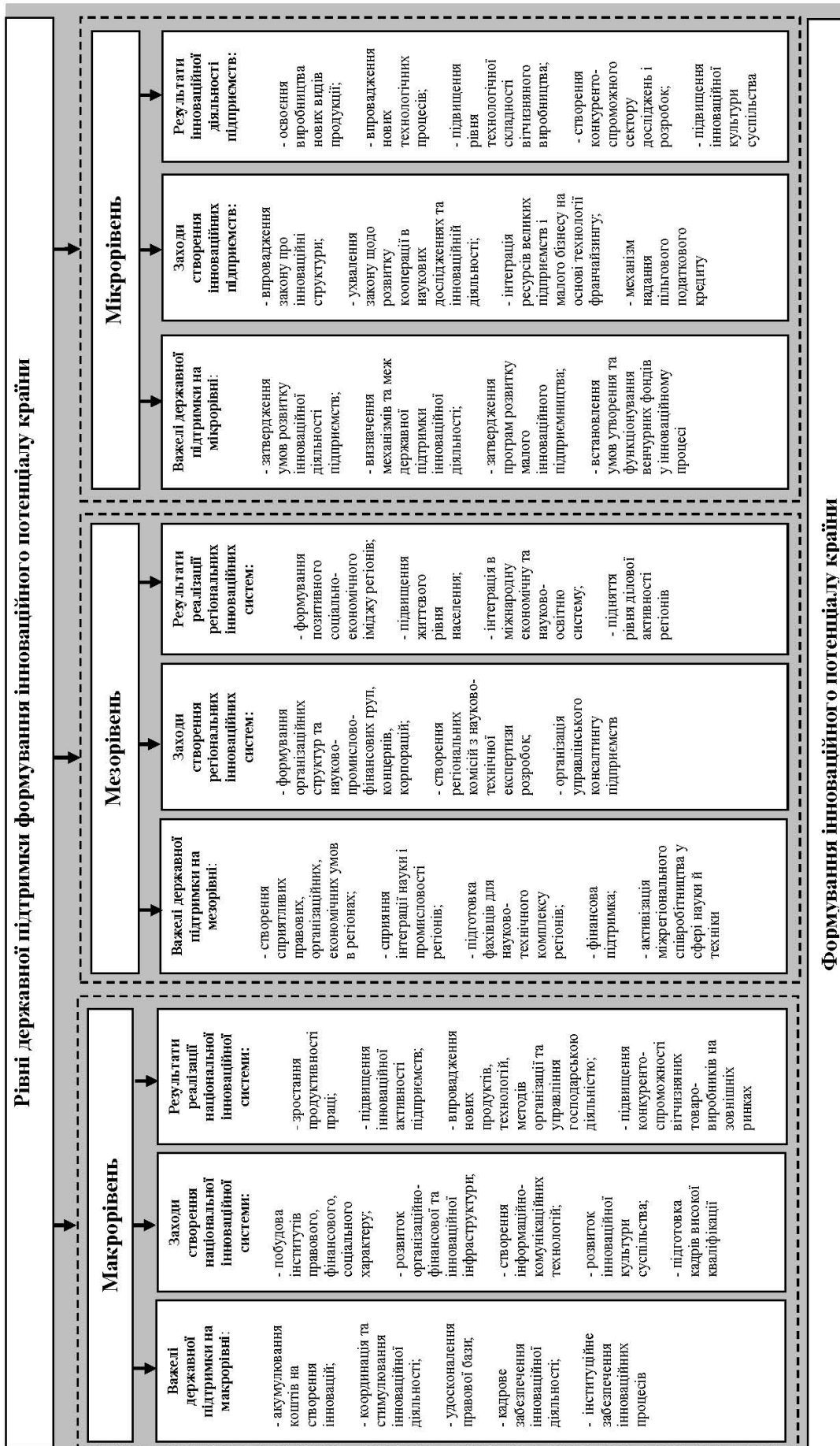

Рис. 1 Механізм державної підтримки формування інноваційного потенціалу країни

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Стратегія інноваційного розвитку національної економіки повинна включати розвиток кожного окремого регіону. Кожна область повинна мати свої пріоритетні напрями розвитку відповідно до стану власної науково-промислової бази, виходячи із потенціалу виробничих можливостей регіону, орієнтуючись на наявні ресурси та ринкові потреби.

Важливе місце серед вироблення національної інноваційної системи повинна займати розробка результативної системи управління інноваційною діяльністю в регіоні як принципово нового механізму впливу держави на економіку в умовах ринку. Для цього необхідно вирішити такі завдання (рис. 1):

- створити сприятливі правові, організаційні, економічні умови в регіонах;
- сприяти інтеграції науки і промисловості регіонів;
- підготувати фахівців для науково-технічного комплексу регіонів;
- забезпечити фінансову підтримку;
- активізувати міжрегіональне співробітництво у сфері науки й техніки.

Реалізація механізму інноваційного розвитку економіки регіону дозволить досягти таких результатів:

- формування позитивних соціально-економічних іміджу регіонів;
- підвищення життєвого рівня населення;
- інтеграція в міжнародну економічну та науково-освітню систему;
- підняття рівня ділової активності регіонів.

Висновки. Отже, для підвищення міжнародної конкурентоспроможності національної економіки необхідно:

- стимулювати інноваційну активність суб'єктів господарювання на всіх рівнях;
- здійснювати управління інноваційною політикою на рівні регіону;
- удосконалити існуючу систему фінансування інноваційної діяльності;
- створити Національну інноваційну систему України, в т.ч. і на регіональному рівні.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08.09.2011 р. №3715-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19-20. – Ст. 166.
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. №40-IV // Офіційний вісник України. – 2002. – №31. – Ст. 1447.
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10.02.1995 р. №51/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – №9. – Ст. 56.
4. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» від 16.07.1999 р. №991-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №40. – Ст. 363.
5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» в редакції від 01.12.1998 р. №284- XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №2-3. – Ст. 20.
6. Закон України «Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій» від 09.04.2004 р. № 1676-IV // Офіційний вісник України. – 2004. – №50. – Ст. 2609.
7. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 14.09.2006 р. №143-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – №45. – Ст. 434.
8. Постанова Верховної Ради України «Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України» від 13.07.99 р. №916-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №37. – Ст. 336.
9. Указ Президента України «Про Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України» від 29.11.2011 р. №1078/2011 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
10. Антонюк Л.Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації / Л.Л. Антонюк. – К.: КНЕУ, 2004. – 275с.
11. Економічна енциклопедія: у 3т. – Т.3 / Редкол. С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 952с.
12. Стратегія економічного та соціального розвитку України (2004–2015 роки). Шляхом Європейської інтеграції / А.С.Гальчинський, В.М. Гець та ін.; Нац.ін-т стратег.дослідж., Ін-т економ. прогнозування НАН України; М-во економ. та з питань європ. інтеграц. України. – К.:ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.

HUMAN RESOURCES MANAGEMENT IN THE KNOWLEDGE MANAGEMENT

Zlateva-Petkova T., Technical University of Gabrovo

Златева - Петкова Ц. Управління людськими ресурсами в менеджменті знань

Знання все частіше стають ключовим ресурсом і джерелом конкурентних переваг у сучасній світовій економіці. З ростом сектору послуг йде зростання кількості кваліфікованих робітників, все більш швидкий потік глобальної інформації, а також визнання важливості інтелектуального капіталу та прав інтелектуальної власності. Знання, як нематеріальний ресурс, стають визначальною характеристикою економічної діяльності, на відміну від матеріальних ресурсів, таких як товари, послуги або виробничі процеси. Розвиток економіки знань супроводжується поширенням інформаційних і комунікаційних технологій, у поєднанні з більшою організаційною складністю, а також зростанням віртуальних і глобальних організацій в умовах мінливості зовнішнього середовища. Це, у свою чергу, вимагає радикальних змін в управлінні людським капіталом, в частності швидкої реакції на мінливість в потребах сучасного ринку.

У роботі досліджено конкретні функціональні області управління персоналом, що дає можливість відповісти на виклики сучасного світу, в частності визначено роль процесу управління персоналом в малих і середніх підприємствах, у тому числі при впровадженні на підприємстві інноваційної складової його майбутнього розвитку.

Ключові слова: управління людським капіталом, управління знаннями, економіка знань.

Златева-Петкова Ц. Управление человеческими ресурсами в менеджменте знаний

Знання все чаще становятся ключевым ресурсом и источником конкурентных преимуществ в современной мировой экономике. С ростом сектора услуг происходит рост количества квалифицированных рабочих, все более быстрый поток глобальной информации, а также признание важности интеллектуального капитала и прав интеллектуальной собственности. Знания, как нематериальный ресурс, становятся определяющей характеристикой экономической деятельности, в отличие от материальных ресурсов, таких как товары, услуги или производственные процессы.

Развитие экономики знаний сопровождается распространением информационных и коммуникационных технологий, в сочетании с большей организационной сложностью, а также ростом виртуальных и глобальных организаций в условиях изменчивости внешней среды. Это, в свою очередь, требует радикальных изменений в управлении человеческим капиталом, в частности быстрой реакции на изменчивость в потребностях современного рынка.